

Hogyan szelektálódik a közeljövő értelmisége?

Egyfajta „időszakos nagyüzem“ működik nyár elején az ország számos városában: zajlanak a felvételi vizsgák a felsőoktatási intézetekben. Tanerők százait vagy ezreit, tanulókat ezreit vagy tízezreit foglalkoztató nagyüzem ez, amelynek „végterméke“ egy sereg elsőéves diák a különféle szakokon és fakultásokon: a közeljövő értelmisége.

Ismert tény, hogy szocialista társadalmunkban, amelynek egyik fontos célkitűzése a fizikai és a szellemi munka közötti — évezredek óta fennálló — különbség fokozatos eltüntetése, a személyiség sokoldalú fejlesztése (ez a tény a tízosztályos általános oktatás kötelezővé tételében is tükröződik), a főiskolai végzettséghez kötött értelmiségi pályák egyre nagyobb arányszámokkal szerepelnek a munkaerő-foglalkoztatottság kimutatásaiban. Ismert tény ugyanakkor az is, hogy az értelmiségi pályák felé irányulás nagyobb mértékű, mint a reális szükséglet — egyfelől tehát *szükség van*, másfelől *alkalom kínálkozik* bizonyos szelekcióra, ami elvi biztosítéka annak, hogy a közelebbi és távolabbi jövő értelmisége szakmailag egyre felkészültebb, világnézetiileg egyre érettebb, erkölcsi tulajdonságai tekintetében egyre szilárdabb legyen.

Más-más szempontokra figyelve, de egyet akarva vállalja a szelekció megszervezésének és lebonyolításának közös *gondját* a népgazdaság minden felelős tényezője (a szakminisztériumok), a közoktatás- és nevelésügy, valamint a pedagógia tudománya. Hogy a szelekció rendszere és gyakorlati módszere tökéletes lenne, azt nem mondhatjuk, hiszen a fejlődés útját rekesztenők el magunk előtt egy ilyen önelégült kijelentéssel — azt azonban nyugodtan állíthatjuk, hogy tavaly egy fokkal tökéletesebb próbált lenni, mint tavalyelőtt, s az idén egy fokkal tökéletesebb igyekszik lenni, mint tavaly: igyekszik lépést tartani az önmagunkkal szemben támasztott igények, elvárások általános fejlődésével.

Körinterjúnkban, melynek kérdéseire az ország különböző felsőoktatási intézeteinek, illetve ezek különböző karainak tanerőitől kaptunk választ, a szelekció — a felvételi vizsga — *jelenlegi mikéntjét* akarjuk bemutatni néhány konkrét, olykor egészen gyakorlati vonatkozásban, itt és most csupán dokumentatív jelleggel, az itt-ott felmerülő problémák elméleti feldolgozása és elemzése nélkül. Kérdéseink és a kezünkhöz jutott válaszok a következők voltak:

1. Minek képezik ki a hallgatókat az önök intézetében, illetve fakultásán; milyen elhelyezkedési lehetőségei vannak a végzetteknek?
2. Hány hallgatót vesznek fel, és hányan jelentkeztek egy helyre az utóbbi években? Hány felvételizőre számítanak az idén?
3. Milyen volt az utóbbi években a felvételizők „mezőnye“ a felkészültség, minőség szempontjából?
4. Milyen követelményeket támasztanak az önök intézetében, illetve fakultásán a felvételizőkkel szemben?
5. Milyen konkrét módszerrel ellenőrzik a tudást és a képességeket a különféle vizsgákon; felvet-e valamilyen problémát e módszer teljes objektivitásra törő alkalmazása?
6. Középfiskolai körökben elterjedt vélekedés, hogy a MAGOLÓ, illetve az egyoldalúan felkészült, SZAKBARBÁR típusú felvételiző esélyei nagyobbak. Ön szerint milyen típusú diákok jutnak be a legnagyobb százalékban főiskolájukra, illetve fakultásukra?
7. Egy utoisó, „nemhivatalos“ kérdés: mit tanácsol az idej és jövőbeli felvételizőknek?

Birtalan József előadótanár Hároméves Pedagógiai Főiskola, Marosvásárhely

1. Intézetünk *zene fakultásán*, amelyről közelebbről szólni kívánok, a végzettek zenetanári oklevelet kapnak, amely az általános iskolákban való tanításra jogosít. Nagyobb részük levelezőként tovább tanul, hogy megszerezze a középiskolai tanári végzettséget.

2. Tavaly 20 helyre 140 felvételiző jelentkezett; valószínűleg az idén is hasonló lesz az arány.

3. Minden évben magasabb a mérce, nagyobbak a követelmények, és ezzel a vizsgákra jelentkezők tisztában vannak (legalábbis jó részük). Így az általános felkészültség színvonal a régebbinél emelkedettebb.

4. Elsősorban is *zeneileg tehetséges* növendékekre van szükségünk, mert három év alatt nagyjából ugyanazt az anyagot kell elsajátítaniuk, mint a négyéves zeneművészeti főiskolák hallgatóinak. Jó hallás, zenei alapismeretek, lehetőleg ép, egészséges szervezet, szép hang kell tehát; ezenkívül fontos az alapos felkészültség román irodalomból. Ebből a felvételizők írásbeli vizsgát tesznek, s ez kizáró jellegű.

5. Már említettem a román írásbelit, itt tehát csak a zenei képességek és tudás vizsgálatáról szólok. Ez három fázisból áll: az elsőben a felvételiző hallását, ritmusérzékét, zenei memóriáját igyekszünk „felbecsülni”; a másodikban zeneelméletből és szolfézból

(kottaolvasás) vizsgáztatjuk; a harmadik fázis a zenediktálás (egy zongorán lejátszott dallamot pontosan le kell kotáznuk). Lehetséges, hogy az idén kötelező lesz valamely *hangszer* ismerete is, olyan fokon, mint a zenei liceumok utolsó osztályában — ezt azonban most, e válaszok megfogalmazásának időpontjában még nem állíthatom teljes bizonyossággal.

6. Nálunk a felvételi — a román irodalmon és a zeneelméleten kívül — annyira gyakorlati jellegű és zenei képességekhez kötött, hogy csak bizonyos tananyag „bevágásával” lehetetlen sikert elérni. Mindenesetre az megeshetik, hogy a zeneileg szerényebb képességű, de komoly, szorgalmas jelölt jobb eredményt ér el a tehetséges, de hanyag, lusta típusnál. Sajnos, a felvételi vizsga rövid ideje alatt nem nyerhetünk minden szempontból teljes képet a jelöltekről, s így megtörténhetik, hogy olyan jól „bedresszírozott” (esetleg zenei liceumot végzett) jelöltek is bejutnak, akik a továbbiakban fejlődésképtelenek — és viszont, az „alig becsúsztottak” (főleg a vidékiek) közül nem egyből kitűnő zenetanár lesz.

7. Ne jelentkezzék zenei fakultásra, aki képességei mellett nem rendelkezik hivatástudattal is. Mind a zenei, mind a zenepedagógiai pálya nagyon szép, de könnyűnek nem nevezhető.

Dr. Octavian Bota előadótanár Politechnikai Intézet, Kolozsvár-Napoca

1. Intézetünk építészeti fakultásán műépítészeket, építészmérnököket (ipari-mezőgazdasági és középítésre, illetve út- és hidépítésre szakosítottakat), valamint almérnököket képezünk ki. Végzettjeinknek munkahelyet biztosítunk az építőiparban, műépítészeinknek általában a tervezésben, s az utóbbiak közül a tehetségesebbek folytathatják tanulmányaikat a fővárosi Ion Mincu Műépítészeti Intézetben.

2. Tavaly a műépítészeti szakon 50 helyre 120, a két építészmérnöki szakon 120 helyre 280, a két almérnöki szakon 230 helyre 390 felvételiző jelentkezett; ezenkívül az almérnöki esti tagozatán volt még 80 hely, amire azonban a létszámnál kevesebben pályáztak.

3. A „mezőny” általában közepes, de javuló tendenciát mutat; a bejutáshoz szükséges érdemjegy egyre magasabb (volt idő, amikor még hatos alatti osztályzattal is be lehetett jutni, de ezt már régen meghaladtuk). Az almérnöki szakokra jelentkezők „mezőnyét” újabban érezhetően javítják a szakliceumok végzettjei.

4. A műépítész-jelöltek két vizsgát tesznek rajzból (az első, a szabadkézi rajz kizáró jellegű) és egyet matematikából; a többiek kettőt matematikából és egyet fizikából, illetve — az almérnökön — szaktantárgyból. Minden vizsga dolgozatirásból áll, szóbeli nincs.

5. A dolgozatokat (amelyeket az együttélő nemzetiségekhez tartozó jelöltek anyanyelvükön írhatnak; a tétele-

ket szakszerű fordításban megkapják) a bizottság tagjai egymástól függetlenül olvassák és osztályozzák. Ha az osztályzatok között az eltérés egy egész jegynél nagyobb, a dolgozatot újraolvassák, ha ennél kisebb, kiszámítják a középátlapot. A módszer tárgyilagosága vitathatatlan.

6. Intézetünkre vonatkozóan az idézett vélekedést részben alaptalannak látom: „magolással” nem lehet matematikai feladatok megoldásához szükséges készségre szert tenni. Ami az egyoldalú felkészülést illeti, azzal a jelölt esélyei természetesen nőnek, ha más — nem szakmai — vonatkozásban kárát látja is ennek. Mivel azonban a

„mezőny” általában nem túlzottan erős, nem hiszem, hogy nálunk lényeges előnyt biztosíthatna valaki számára is egyoldalú felkészültsége, illetve, hogy erre szüksége volna.

7. A jelöltek szelektálása során jelenleg nincs módunk megítélni, hogy rendelkeznek-e a szakma iránti vonzalommal, sőt éppenséggel hivatástudattal, pedig ez az *építészethez is szükséges*, mint minden tevékenységi ághoz — elsősorban maga az ember, a munkáját gyönyörűséggel vagy közönnyel végző ember szempontjából. Azt tanácsolom tehát, hogy a jelöltek vizsgálják meg őszintén a hajlamaikat, s ne csak a bejutás lehetőségét nézzék.

Dr. Cseke Vilmos professzor

Babeş—Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár-Napoca

1. A közgazdaságtudományi kar két tagozatán egyrészt az ipar, közlekedés és építkezés területén, másrészt könyvelői és pénzügyi munkakörben dolgozó *közgazdászokat* képezünk. Végzett hallgatóink elhelyezkedési lehetőségei az elmúlt években igen kedvezőek voltak, s a helyzet — figyelembe véve a pártprogramban foglalt nagyszerű iparfejlesztési tervlatokat — a következő években is változatlan marad.

2. Az utóbbi években a nappali tagozatra 250-260 hallgatót vettünk fel, s ez minden valószínűség szerint az idén is így marad. A jelentkezők száma természetesen sokkal nagyobb volt, egy helyért átlagban négyen versenyeztek, s becslésünk szerint a felvételizők száma az idén is megközelíti majd az ezret.

3. A „mezőny” elég nagy változatosságot mutatott: az igen jól felkészült jelentkezők mellett akadtak olyanok is, akik minden felkészültség nélkül (valószínűleg *divatból* vagy *szülői befolyás hatására*) jelentkeztek vizsgára. A legnépesebb mindig a „középmezőny”, az utóbbi években azonban ez is eléggé feljött; a bejutáshoz szükséges közép-jegy emelkedő irányzatot mutat.

4. Azt szeretnénk, ha elsősorban olyan fiatalok kerülnének a karra, akikben már eleve megvan a vonzódás és képesség a gazdasági tevékenységhez, nem idegen tőlük a logikus gondolkodás (tehát személyiségük bizonyos jellemvonásai is érdekelnek), emellett pedig természetesen bizonyos alapvető gazdasági és matematikai ismeretekkel is rendelkeznek.

5. Az idei évtől kezdve karunkon a felvételizők csak írásbeli vizsgát tesznek. A javasolt tételek összeállításakor igyek-

szünk olyan kérdésekre is kitérni, amelyek alapján az előírt ismeretanyag tudásán kívül a *logikus gondolkodásra* és *rendszeresre* való hajlamot is megállapíthatjuk. A dolgozatok értékelését egy-egyesítő pontszámok megállapításakor ügyelünk, hogy az említett követelmények jelenlétét megfelelő súllyal honorálhassuk. A gazdasági tevékenységhez való vonzódás és képesség lemérése a vizsgáztatás idején azonban kevésbé valószínűsíthető meg, de talán a gazdasági szaklíceumok végzettjei, akik egyre nagyobb létszámmal jelentkeznek karunkra, nagy általánosságban már ennek a követelménynek is megfelelnek.

6. Véleményem szerint sem a magoló, sem pedig a túlságosan egyoldalúan felkészült felvételiző esélyei nem nagyobbak a lelkiismeretesen, jó időbeosztással felkészült, de általános műveltséggel is rendelkező jelöltekénél. Azt azonban határozottan állíthatom, hogy ha egy magoló típusú diák kerül be, és nem változtat tanulási stílusán, az egyetemi évek során a jó eredményekre való esélyei nagymértékben csökkennek.

7. Tanácsom mindenekelőtt az, hogy már idejében, lehetőleg egy-két évvel a *középiszkola elvégzése előtt* döntsék el, milyen pályát választanak: így a felvételire alapos felkészültséggel jelentkezhetnek, és feltétlenül előnybe kerülnek a kapkodókkal szemben, akik a beiratkozás alatt a már jelentkezettek számától függően változtatják elhatározásukat, s oda viszik a kérvényüket, ahol a legkönnyebb bejutási lehetőséget sejtik. A cél nem a főiskolára való feltétlen bejutás, hanem az egyéniségünknek leginkább megfelelő pálya kiválasztása!

Ion Curievici érdeemes mérnökprofesszor, dékán Politechnikai Intézet, Iași

1. Intézetünk keretében a vegyészeti és vegyész-mérnöki fakultás különféle termelési ágakra szakosított vegyész-mérnököket, vegyész-almérnököket és kutató vegyészeket képez ki. Az elhelyezkedés minden végzett hallgató számára biztosított a vegyiparban.

2. Az utóbbi két évben 250, illetve 300 helyünk volt a vegyész-mérnökök, 200 a vegyész-almérnökök és 50 a kutató vegyészek számára. A jelöltek leginkább az almérnöki tagozatokat „ostromolták“ (több mint két és fél személy pályázott egy helyre), és ez a helyzet előreláthatólag az idén sem változik jelentős mértékben.

3. A jelöltek általában jól felkészültek, ami abban is tükröződik, hogy a legalacsonyabb érdemjegy, amivel még valaki bejuthatott, 6,45 volt. Meg kell jegyeznünk, hogy a szakliceumok végzettjei emelik a „mezőny“ színvonalát, különösen a szaktantárgyakból való felkészültség tekintetében.

4. A konkrét követelmények felől a jelöltek az országosan érvényes szabályzatról tájékozódhatnak; ehhez itt csak annyit kell hozzátennünk, hogy a

vizsgán írandó dolgozatok témáit tapasztalt szakemberekből, tanerőkből álló bizottság állítja össze — oly módon, hogy mind az *elméleti tudás*, mind az *alkalmazási* (feladatmegoldási) *készség* megítélhető legyen belőlük.

5. Az a tény, hogy szóbeli vizsgák nincsenek, a bizottság csupán a dolgozatokat osztályozza, s ezeknek a tételekénti osztályzatoknak a középarányosából áll a végső érdemjegy — úgy véljük —, kiküszöböl minden szubjektív vizmust.

6. Mivel a dolgozatok témáit úgy igyekszünk megválasztani, hogy kidolgozásukhoz lehetőleg nélkülözhetetlen legyen a jelölt *szellemi hozzájárulása* (gondolkodása, problémafelismerése stb.), nem hisszük tehát, hogy a „magoló“ típus esélyei nagyobbak. Igaz viszont, hogy a dolgozatokban a tisztán elméleti témák tárgyalásakor bizonyos eredményeket ez a típus is elérhet, mert nincs módunk „lefülelni“.

7. A fentiek alapos átgondolásából minden felvételiző kiszűrheti azt, amire a jó felkészültség és a hivatástudat mellett talán még szüksége van.

Dr. Demeter András professzor Testnevelési Főiskola, Bukarest

1. Végzettjeink több mint 90 százaléka testnevelő tanárként dolgozik különféle típusú iskolákban; a fennmaradó néhány százalék edző a sportegyesületeknél, sportaktivista a kluboknál, megyei és központi szerveknél stb. Az elhelyezkedési lehetőségek kedvezők; végzettjeink többsége a kívánt helyre vagy legalább annak a közelébe kerülhet, jó részt városi környezetbe.

2. Az elmúlt tanévtől kezdve a hároméves testnevelési pedagógiai fakultás egybeolvadt a régi testnevelési főiskolával, s így intézetünk jelenleg mint hároméves tanárképző működik 240 hallgatóval egy évfolyamon. Ennyi helyet „ostromol“ tehát kerek számban mintegy 1400 jelölt.

3. Az utóbbi két-három évben egyre több kitűnően sportoló és elméletileg is jól felkészült fiatal vette útját intézetünk székelye felé, s volt miből válogatni. A „mezőny“ egyre erősebb!

4. Az első és legfontosabb követelmény, hogy a jelölt *jó sportoló* legyen, ami egészséget, megfelelő testalkatot és teljesítőképességet (gyorsaságot, erőt, kitartást stb.) feltételez. A mondott tulaj-

donságokat megfelelő módszerekkel vizsgáljuk: a gyorsaságot vágtazással, az erőt dobószámokkal, a kitartást síkfutással (fiúknál 1500, lányoknál 800 méteren), az ügyességet tornagyakorlatokkal.

5. A rátermettséget, mint jeleztem, konkrét sporttehetséget mérő próbákkal vizsgáljuk. Az *elméleti felkészültséget* a bonctan és élettan tárgyából írott dolgozat alapján bíráljuk el (ezt a próbát a jelöltek az együttélő nemzetiségek nyelvében is letehetik). A versenyvizsga végeredménye három érdemjegynek — a választott sportág, az általános képességeket mérő, ún. „komplex próba“ és a dolgozat osztályzatának — középarányosa. Az írásbeli kivételével, ahol szintén igyekszünk a szubjektivitást kiküszöbölni bizonyos *értéktáblázatok* segítségével, a másik két próba eredménye másodpercekben és centiméterekben történő mérésre alapozott, objektív elbírálás „terméke“.

6. Intézetünkben az átlagos vagy annál kisebb sporttehetséggel rendelkezők nem érvényesülnek, tehát hiába „magolják be“ tizesre a bonctant és az élet-

tant, önmagában ezzel nem sokra mennek. Viszont csak jó sportolónak lenni sem elegendő, hiszen elméletileg is felkészült, nevelői adottságokkal rendelkező jelölteket igyekszünk kiválogatni, s ezért az írásbeli „versenyszáma” is kizáró jellegű (aki nem éri el a minimálisan

szükséges érdemjegyet, eredményét nem „kompenzálhatja” a többi próbával).

7. A „mens sana in corpore sano” elve alapján azt tanácsolom: testi és szellemi adottságaik céltudatos, sokoldalú fejlesztésével készüljenek szép és hasznos hivatásukra!

Dr. Gálffy Mózes professzor

Babes—Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár-Napoca

1. A filológia karon elsősorban tanárképzés folyik, de elhelyezkedhetnek végzettjeink a sajtónál (lapok, folyóiratok szerkesztősejtekben), a rádiónál, tévénél, a néptanácsoknál mint művelődési házak vezetői, valamint fordítói irodák-nál is.

2. Az utóbbi években 25-28 között ingadozott a *magyar főszakra* felvettek száma, és átlagosan négy-öt jelölt jelentkezett egy helyre. Talán ugyanennyire lehet az idén is számítani.

3. A magyar főszakra jelentkezők zöme jól felkészült a vizsgára; irodalomból alapos ismeretekről, nyelvtanból logikus gondolkodásról tett tanúságot, s a mellékszakként választott idegen nyelvet is általában jól tudta. A „mezőny” tehát erős, a bejutás nem mondható könnyűnek.

4. A felvételi-szabályzat értelmében magyarból a középiskolában tanított irodalomtörténetet, nyelvtanból pedig a nyolcadik osztályos anyagot kell ismer-nie a jelöltnak. Az utóbbit azonban — természetesen — nem a nyolcadikos tanuló, hanem az *érettségizett diák* színvonalán kívánjuk meg tőle. Más szavakkal: nyelvtani ismeretei alapján meg kell tudnia oldani bonyolultabb kérdéseket is mind írásban, mind szóban. A szóbelin emellett kívánatos, hogy a jelölt a *helyes beszéd* igényeinek is eleget tegyen, hiszen nem lehet közömbös, hogyan neveli majd a keze alá kerülő tanulókat a nyelv helyes használatára.

Dr. Nicolae Iliş mérnökprofesszor

Bányaipari Intézet, Petrozsény

1. Intézetünkben két fakultás működik ötéves kurzusokkal: a bányamérnöki és bányaeépítészeti — s mindkettőn (három- és négyéves kurzusokon, nappali és esti tagozaton) almérnököket is képezünk. Végzettjeink bányamérnökök és bányaipari gépészmérnökök lesznek, s az általaji kincsek mind fokozottabb értékesítésének korában — napjainkban — elhelyezkedési lehetőségeik igen jók (a termelésben, a tudományos kutatásban és tervezésben, sőt a bányá-

5. Az érdemjegyeket a jelöltek a fenti szempontok alapján kapják. Ami az írásbelit illeti, a dolgozatokat két vizsgál-tató olvassa, és külön-külön adnak je-gyet rájuk — előzetesen megállapított normák szerint. A hibák és hiányok mellett, amelyek — nyilvánvalóan — rontják az osztályzatot, számba vesszük a hivatalosan előírt anyaghoz viszonyít-va *többletként* jelentkező ismereteket, és ezeket a jelölt javára írjuk. — Az utó-bbi időben foglalkozni kezdtünk azzal a gondolattal, hogy az ismeretanyagot esetleg majd tesztek segítségével mérjük fel, s ugyanakkor szabad fogalmazás készíttetésével és bizonyos szöveg be-mutatásával vizsgáljuk meg a jelölt fogalmazási és beszédképességét.

6. Ami az irodalmat illeti, a magoló típus ott is csak részeredményeket érhet el, én azonban bővebben a nyelvtanról kívánok szólni. A nyelvtani kategóriák rögzítése megkíván bizonyos tételes anyagtudást, s bár úgy tűnik, hogy ez elsajátítható magoló eljárással, a szöve-gek elemzése, a szerkezetek és szerke-zeti elemek összefüggéseinek a felismerése már *önálló, logikus gondolkodást követel meg*. Magoló típusú tanuló ezen a téren nem nyújt kielégítő eredményt.

7. Tanácsom az, hogy a felkészülés egyéb módozatai mellett a jelöltek tu-datosítsák magukban a *helyes és szép beszéd* igényét, s a nyelvtant tekintsék úgy, mint azoknak az alapvető ismereteknek az összességét, amelyek elenged-hetetlenek a cél eléréséhez.

ipari szakoktatásban is helyet kaphat-nak).

2. Tavalyelőtt 370 helyre több mint ezer felvételiző jelentkezett, tavaly ugyanannyi helyre ezernél valamivel ke-vesebb. Az iparág szükségleteinek meg-felelően az idén valószínűleg több hall-gatót veszünk fel, mint az elmúlt évek-ben, de az arány előreláthatólag most sem változik: egy helyre körülbelül há-rom jelentkező jut.

3. Az utóbbi évek tapasztalatai alap-

ján a „mezőnyt“ így tudnám jellemezni: körülbelül 20 százaléka igen jól, 40 százaléka kielégítően, 40 százaléka pedig gyengén felkészült. A jelöltek egyik legáltalánosabb hibája, hogy elméleti ismereteiket *nehézkeseen alkalmazzák* a gyakorlati feladatok megoldására. Az utóbbi években a „mezőnyt“ egyre inkább javítja a szakliceumok végzettjeinek gyakoribb jelentése.

4. A válogatás két fő kritériuma az *elméleti felkészültség* és a *fizikai alkalmasság* a föld alatti munkára (felvételi vizsgára csak azok állhatnak, akik az előzetes orvosi vizsgálaton megkapták az „alkalmas“ minősítést, s ennek a normái évről évre magasabbak). Intézetünkben néhány éve — nem hivatalos jelleggel — bizonyos képességvizsgáló tesztek alkalmazásával is próbálkozunk.

5. A felvételi vizsga három írásbeliből áll: két matematikai és egy bányai ipari dolgozat írásából. A témákat bizottság dolgozza ki, tekintetbe véve a bányai ipar sajátosságait, s a feladatok olyan jellegűek, hogy mind az elméleti

tudás, mind e tudás gyakorlati alkalmazása, a jelöltek *kreatív képessége* megítélhető a segítségükkel. A dolgozatokra két-három személy ad egymástól függetlenül 1-től 10-ig terjedhető érdemjegyeket (bizonyos, előre megállapított pontok alapján), s ha eltérés mutatkozik, az illető dolgozatot még egyszer osztályozzák. A vizsgáztatásnak ez a módja — véleményünk szerint — egyrészt teljes tárgyilagosságot biztosít, másrészt három dolgozat elég is a jelöltek ismereteinek és képességeinek a felvételin szükséges pontosságú felméréséhez.

6. Hallottunk ilyen vélekedésről, de nem hisszük, hogy — legalábbis nálunk — a „magoló“ típus előnyös helyzetbe kerülne az „intelligens“ típussal szemben.

7. Az intézetünkbe felvételizni óhajtó fiatalok gondolják meg, hogy a *bányászat* nem könnyű hivatás, és magas színvonalú elméleti felkészültség mellett jelentős fizikai erő, ellenállóképeség, kiegyensúlyozott idegrendszer, határozott és bátor egyéniség kell hozzá.

Imreh István előadótanár

Babes—Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár-Napoca

1. A történelem-filozófia fakultás keretében a mi tagozatunk *történelemtanárokat* nevel. Miután azonban mellékszak is kapcsolódik a törtóriához, végzettjeink oktatói lehetnek a társadalomtudományoknak, a latin, valamint az angol, a német, az orosz nyelvnek is (mellékszakot a sikeres felvételi után választhatnak maguknak). A történelem egyetemi szinten való tanulmányozása arra is képesíti végzettjeinket, hogy kedvező feltételek esetén levéltárakban, múzeumokban, könyvtárakban vállaljanak munkát.

2. Az utóbbi évek tapasztalatai nyomán úgy vélem, hogy feltehetőleg 35 helyet kapunk (a hallgatók létszámát ugyanis évente határozzák meg a jövőendő munkaerőszükségletét ismerők). Az utóbbi években nyolc-tíz jelölt versengett egy helyért. Az idej jelentkezők számát nem merném megjósolni.

3. Tavaly, de már tavalyelőtt is igen megfogyatkozott a felkészületlen, a kísérletezgető, a szerencsevadász jelentkezők száma. Tiszta „fehér“, egy sor írás nélküli dolgozatunk régen igencsak sok volt; ilyenre ma már alig akadunk. Általában megnövekedett a „leckét beszédők“, a „magolók“ rétege. A diákok egy-egyede, egyharmada viszont valóban komolyan felkészült volt.

4. Tagozatunk *elméleti tudást*, anyagismeretet kér a felvételizőtől. Tágabban azonban megköveteli a szocialista tudat-

formálásra való *alkalmasságot* is. Előnyben van tehát az, aki a dolgozó nép egészséges, harcos szellemiségét hordozóan vállalkozik a nevelői élethivatásra. Ez az egyre erőteljesebbé váló igény fejeződik ki abban is, hogy a jelentkezőt az őt ismerő-nevelő környezetnek kell javasolnia.

5. Az írásbeli (és szóbeli) vizsgákon a középiskolai ismeretanyagot, alapjában a tankönyv-ismeretet ellenőrzik a felvételiztető tanárok (ketten, szükség esetén hárman is). A sikerhez, a „mezőnyben“ való élrekerüléshez azonban *nem elegendő* a (különbben kellő) memorizálás. A rangsoroló vizsgáztató óhatatlanul többre értékeli azt, aki ítélkezni tud, értelmezni képes, kapcsolatokat lát, eseményeket folyamatokba építetten szemlél; azt, aki tanúsítani tudja elhivatottságát, szakmazeretetét; azt, aki értelmesen, szépen ír és beszél. Ilyen minőségi elemeknek a mennyiségivé való átalakítása, a jeyadás tehát nem könnyű feladat. A felleltározott ismeretanyag „megmértik“, de a tanár igyekszik még más főgördzőkat is keresni, hogy a jó tanítványra menendőre rátaláljon.

6. Az, aki csak történelmet tanul, és minden mást feleslegesnek ítél, hátrányban van — még a vizgán is — azzal szemben, aki tágabb látókörű és a megismerésre több tudományszakban is rákészült. Az általános műveltség magasabb szintje emeltyű tehát, de csak akkor, ha jelentős *memorizálási szinttel*.

szilárd, pontos *anyagismerettel* társul. Így is mondhatnánk: az elsők között azok a diákok jutnak be, akik minden iránt érdeklődnek, a történelem iránt pedig nagyon. Igaz, a második vonalban gyakran jutnak előnyhöz az egyoldalúan felkészültek. A felvételi mai formájában még mindig „vizsga“.

Dr. Kallós Miklós professzor **Babes—Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár-Napoca**

1. Filozófiai tagozatunk filozófiatanári képesítést nyújt. Végzettjeink többsége líceumokba kerül, filozófiát, tudományos szocializmust (esetleg lélektant) tanít. Mivel pártunk felfogásában a filozófia terén végzett tevékenység, az ideológiai munka pártmunka, végzettjeink közül többen váltak aktivistává, szerkesztővé, politikai szervezetek, állami és művelődési intézmények dolgozóivá. Amennyiben tagozatunk számára engedélyezik majd második szakként a szociológiát, ami igen valószínű, eljövendő végzettjeink üzemi szociológusként is elhelyezkedhetnek.

2. A beiskolázási szám elég alacsony: eddig 15 helyünk volt (valószínűleg az idén is ennyi marad). A felvételre jelentkezők száma magas, átlagban 15-16 egy helyre. A tizenöt bejutott hallgatóból alakul meg a filozófiai tagozat első évfolyama és annak magyar tanyelvű csoportja.

3. Több éves tapasztalat bizonyítja, hogy a felvételre jelentkezők száma nem feltétlenül arányos azok felkészültségével; a matematikán, például, a jelentkezők száma sokkal kisebb, átlagos felkészültségük azonban jobb. Tagozatunkon a jelentkezőknek legalább egyharmada nem volt kellően felkészülve.

4. Tekintettel a tagozat jellegére, előtérben állanak a társadalmi-politikai kritériumok. Az idej tanévtől kezdve, a tulajdonképpeni felvételi vizsgát megelőzően, bizottság vizsgálja felül ebből a szempontból a jelölteket. A vizsgatárgyak jellegéből következik, hogy a követelmények sorában, a tárgyi tudás mellett, figyelembe vesszük az elemző és szintetizáló készséget, az elméleti-politikai és kulturális látókört, a kifejezés szabatoságát.

Dr. Kiss Árpád adjunktus **Erdőmérnöki Politechnikai Intézet, Brassó**

1. Nálunk a végzetek erdőmérnökök lesznek, s mindegyikük számára munkahelyet biztosítunk. További lehetőségeik saját szakmai fejlődésüktől, önképzésüktől függenek.

7. Miután a magyar anyanyelvű és iskolázottságú felvételiző az egyetemes történelmet magyarul tanulja, a felvételi vizsgán is írjon magyarul. A hazai történelem viszont a szóbelin és írásbelin egyaránt szerepel, két jegyet hoz — ezért is elsőrendű érdeke a vizsgázónak a román nyelv minél jobb ismerete.

5. Az érvényben levő rendelkezések írásbeli és szóbeli próbát írnak elő. Több ízben is javasoltuk, hogy módosítsák a rendelkezéseket, ugyanis véleményünk szerint — a több évi tapasztalat is ezt bizonyítja — a jelenlegi vizsgamódszerek — legalábbis a filozófiai tagozaton — nem biztosítanak optimális selekciót.

6. A „magoló“ típusú diáknak valóban jobb az esélye, ám csak azokkal szemben, akik azt hiszik — és ezek száma nem kevés —, hogy a filozófiát nem kell megtanulni, elég az asszociációs készség, a rögtönzés, a beszédkészség, a „sváda“. Azokkal szemben viszont, akiknél a tárgyi tudás elméleti készséggel, az önálló gondolkodás képességével, kultúrával párosul, a „magoló“ típus menthetetlenül háttérbe szorul.

7. Egyetlen, de nagyon fontos körülményre szeretném felhívni a figyelmet. Ne jöjjön a filozófiára az, aki csupán szellemi inycenségekre vágyik. Egyáltalán nem tartom lebecsülendőnek az ilyenszerű igényt sem, ezt azonban ki lehet elégíteni a fakultáson kívül is. Annak, aki elhatározza, hogy a filozófia-tagozatra kíván jelentkezni, tisztában kell lennie azzal, mire vállalkozik. Akár líceumba kerül tanárként, akár más munkahelyre jut — ideológiai téren dolgozó aktivista lesz. A marxista—leninista filozófiának, pártunk világnézetének és politikájának a propagandistája lesz, közösségi munkás, és erre a hivatásra fel kell készülnie nemcsak tárgyismeret, hanem magatartás, politikai színvonal, hivatástudat vagy legalábbis hivatásvállalás szempontjából is.

2. Tavalyelőtt 900, tavaly mindössze hárommal kevesebb felvételiző jelentkezett 120, illetve 110 helyre; az arány néhány éve ugyanaz, úgyhogy az idén is hasonló helyzetre számítunk.

3. Globálisan nézve a „mezőnyt“, felkészültségi szintje meglehetősen alacsonynak, mintegy 60 százaléknál a mércén alulnak mondható. Ennek megfelelően a bejutáshoz szükséges általános osztályzat alsó határa sem magas: 7,90. Persze ez csak a múltat illetően érvényes, az ideit helyezett nem látható előre.

4. Felvételizőinknek elméleti tudásra és feladatmegoldási készségre van szükségük, hogy megállják a helyüket az írásbeli vizsgákon (növénytan és matematika). Szóbeli nincs, és ez sok esetleges szubjektívizmust kiküszöböl.

5. Minden dolgozatot két személy olvas el és osztályoz, egymástól függetlenül, s ha egy dolgozat esetében két pont különbség adódik az értékelésben, azt újra kézbe veszik. Ez többnyire a nö-

vénytani dolgozatoknál fordul elő, ahol az osztályozó szubjektívizmusa bizonyos kis mértékben érvényesülhet — ami azonban szerintem *nem baj*, hiszen így a felvételiző „hozzaállása“ is megítélhető (persze, ugyancsak kis mértékben).

6. Tapasztalatom szerint az idézett vélekedés nem alaptalan; nálunk is nyilvánvalóan nagyobbak az esélyei annak a típusnak, akárhogy nevezzük is, amely már a középiskolában csak a számára fontosnak tetsző tantárgyakat tanulja.

7. Gyakorlati tanácsom: készüljenek fel jól *matematikából*, mert az erdőmérnöki fakultáson ez a felvételi vizsga alapja (két próba van belőle). Erkölcsei tanácsom: ne hanyagolják el a főbbi tantárgyat, mert később kárát látják.

Dr. Ion Puia prorektor

Dr. Petru Groza Mezőgazdaságtudományi Intézet, Kolozsvár-Napoca

1. Intézetünk agrármérnököket, állattenyésztő mérnököket, állatorvosokat és agrárközgazdászokat képez. Végzettjeink számára munkahelyet biztosítunk a mezőgazdasági termelészövetkezeteknél, állami gazdaságoknál és a minisztériumunkhoz tartozó más egységeknél.

2. Az elmúlt tanévben intézetünk a következő helyekkel rendelkezett: agrármérnöki szak — 125 hely, állattenyésztő mérnöki szak — 150 hely, állatorvosi szak — 50 hely, agrárközgazdász szak — 50 hely. Intézeti átlagban három felvételiző jelentkezett egy helyre. Valószínű, hogy az idén is nagyjából hasonló lesz a helyzet, de jóslatokba természetesen nem bocsátkozhatunk.

3. Ami a felkészültséget illeti, a „mezőnyt“ két nagy csoportra osztható: a jelentékeny hivatástudattal rendelkezőkre és a határozatlanokra — s ez a két csoport nagyjából *egybeesik* a jól felkészültekkel, illetve gyengébbekkel. A színvonal egyébként emelkedik, amit az is tükröz, hogy a bejutáshoz szükséges általános osztályzat évről évre magasabb.

4. A jó szakember általános jellemvonásai mellett a mezőgazdaságban természetszerűen, a termelésnek ebben az ágában dolgozók iránti megbecsülésre, szervezőképességre és bizonyos „gazdaszellemlre“ van szükség. A fizikai erőnlét sem elhanyagolható, ezért a jelölteknek igényes orvosi vizsgálaton kell átmenniük. Az agrármérnöki és állattenyésztő mérnöki szakokon ez évtől kezdve a jelölteknek traktort is kell tudniuk vezetni. — Az intézetünkbe felvételiző fiatalok gondolják meg, hogy a

mezőgazdálkodás egyike a legalapvetőbb és legösszetettebb foglalkozásoknak, s *jelentősége a társadalom szempontjából döntő*, hiszen tőle függ a fogyasztásra kerülő élelmiszerek mennyisége és minősége. A jövőndő mezőgazdászok felkészültsége és nem kevésbé hivatástudata tehát a figyelem középpontjában áll a felvételin.

5. A felvételizők minden szakon írásbeli és szóbeli vizsgákat tesznek az előírt tárgyakból. Ami az érdemjegyek odaítélésének technikáját illeti, ez az írásbelin a következő: a dolgozatokat a bizottság minden tagja egymástól függetlenül olvassa, s nemcsak a bennük foglalt „anyagmennyiségre“ figyel, hanem a tárgyalás módjára, az előadás pontosságára, világosságára is. A dolgozat több témát tartalmaz, és ezek mindegyikére külön érdemjegyet adnak az osztályozók, majd kiszámítják az ezekből adódó általánost — a végső érdemjegy pedig a bizottság tagjai által egyénileg odaítélt általánosok középátlagosa lesz. A jelölt végső minősítését az ily módon osztályozott dolgozatok és a szóbelin nyert érdemjegyek általánosa adja.

6. Milyen mértékben tükrözi a végső érdemjegy a jelöltek *tulajdonosságainak összességét?* — nyilván erre a problémára céloz kérdéstük. A mi tapasztalatum szerint egyrészt nem különíthetők el élesen az egyes típusok (főleg a bejutottak között nem), másrészt az intelligencia gyakorlati értékét a használt ismeretek pontossága határozza meg. A gyakorlati problémák előtt álló és azokat megoldó ember voltaképpen ugyan csak pontos ismeretek megszerzésére tö-

rekszik; e szükségszerűség felismerése nélkül aligha beszélhetünk igazi intelligenciáról.

7. Tanácsom röviden az, hogy *tanuljanak* — de ne feledkezzenek meg arról,

hogy ez nemcsak a tankönyvekben rögzített anyag gépies elsajátítását jelenti. Tanulni sokféleképpen lehet, de a lényeg az ismeretek elsajátítására törő akarat és képesség.

Mint a kérdéseinkre adott válaszok nem egy részletének megfigyeléséből, továbbgondolásából kitetszik: az értelmiségi-szelekció *ma* érvényes — és *ma*, kollektív igyekezetünk eredményeként, a lehetőségek szerint legjobb — rendszere és módszere számos olyan elemet tartalmaz még, amely tovább finomítható, annak az igényével, hogy jövőre jobb legyen, mint az idén.

Úgy véljük azonban, hogy most, két hónappal a felvételi vizsgák előtt (ti. amikor ez az anyag kézirat formájában elhagyja a szerkesztőséget és a nyomdába kerül) elhamarkodott volna mindenfajta általánosítás, mindenfajta következtetés levonása és esetleges — széles körű megvitatásra bocsátandó — javaslat. Eppen ezért, amint a bevezető sorokban már hangsúlyoztuk, a fentebb közölteket a problémák elméleti (társadalomtudományi és pedagógiai) megközelítésének olyan „nyersanyagául“ szánjuk, amelyre kötelességünknek érezzük a közeljövőben még egyszerű visszatérni.

Összeállította Veress Zoltán

Kopacz Mária: Levegő